

JONSBERGS TIDNING

SOCKEN- OCH KYRKOKRÖNIKA 1958

A-K 7

Madonna med barnet
tecknat av J. Appelqvist efter målning
LA VIRGEN DEL ROSARIO

Det är en ros utsprungen
av Jesse rot och stam.
Av fädren ren besjungen
den står i tiden fram,
en blomma skär och blid
mitt i den kalla vinter
i midnatts mörka tid.

Om denna ros allena
ljöd förr Jesaje ord,
att född av Jungfrun rena
Han frälsa skall vår jord.
Av Herrens nåd och makt
oss detta under skedde,
som oss profeten sagt.

Den späda rosen fina,
som doftar salighet,
i mörkret månne skina,
besegra dunkelhet.
Sann Gud och mänska sann
oss arma människor frälsa
från synd och död Han kan.

Sv. ps. 51: 1—3.

FVNVR-KRRIN

NÄR STUNDERNA VÄXLA OCH SKRIDA

*Gud Fader och Son och Helige And,
Högtlovad bland helgonens skara,
Han signe oss nu med allsmäktig hand,
Vårt värn mot all ofärd och fara.
Han före oss sist till det saliga land,
Där dagen för evigt skall vara.*

(Ur den kristna dagvisan.)

Det har varit så mycket att bestyra också i år. Vi ha alla haft vår börda av detta livets många nödiga och onödiga omsorger att bära. För en del låg inte bara den innevarande dagen utan också de många andra väntade dagarna omgivna av ljus och löften och för andra var det mest en mödosam brådska för att hinna allt innan både dagens och livets sol var bärgad. Och någon, som visste mycket om livet, säger mig, att så har det alltid varit. Till arbete är människan född och under arbete skall hennes rygg böjas och till sist skall hon nödgas stanna, uttröttad och med slocknande blick se över sin levnads verk och finna, att det blev inte så mycket gjort. Hon hann inte trots all sin brådska.

Men säg mig, Du främling, som mäter livets värde i fullgjort arbete, var ligger gränsen då allt är fullgjort, då människan med ett leende kan luta sig ned till sin sista ro och säga, att allt, allt är fullgjort, som göras skulle, så att hon med fröjd i sitt öga kan se tillbaka på sitt verk och finna att intet mer var att lägga därtill? Vet Du inte om någon liten vän, som snabbt fullgjorde sin levnads dagar? Levde han eller hon förgäves därför att de riktiga arbetsdagarna ännu inte hade börjat? Känner Du ingen, som fick lämna sin levnads år, medan ännu mycket mer var att göra? Vet Du ingen som var tvungen att lägga år till år fastän all kraft var förödd och slut? Vad kan Du väl hitta för mening i detta?

Nog kunde vi väl lägga gåta till gåta utan att finna svar på en enda. Din tro att människans tankars och händers verk är levnadens mening och mål, den lämnar gåtorna olösta. Den ser intet annat mål än graven.

Det ligger något hjälplöst och ofullbordat över allt människoverk. Funnes det inte Någon, som hägnade hennes väg och arbete och fogade in det i de gångna släktledens verk och bevarade det för kommande släkter, så vore det skäligen värdelöst. Vi måste se det såsom en fortsättning på andras och som en begynnelse på deras, som kommer efter oss. Någon fullbordad kan vi inte skönja.

Men någonstans ifrån hör jag en sjungande röst. Det gör ingenting om jag inte får veta vem som fogade samman ord och toner. Verserna var många men den sista höll jag kvar och de stå härovan. En människa går någonstans under himmelens valv och hon vet nog mer om livet än vi. Hon litar inte på sina händers eller tankars verk. Kanske var han eller hon en utsliten människa, med bördor större än våra. Kanske hon gick i sin ungdoms vår och väntade mycket av levnadens sommar. Hon samlar samman sin och andras erfarenhet i några ord, som ge en förunderlig ro åt livet. Hon bygger inte på människors verk. Hon pekar inte med stolthet på vad

människoanden har kunnat utforska eller åstadkomma. Hon ställer sig själv och "oss" under den Treenige Guds hägn. Hon vet att Han är omgiven av hela helgonhären i det himmelska landet och att Han där har att lyssna till ljuvligare toner än vad som någonsin kan få höras på denna jorden, men i alla fall dristar hon sig att påkalla Hans uppmärksamhet. "Jag är en människa, som Du har låtit födas till denna jorden och nu går jag här på Dina egna marker. Du vet vad för ett stoft jag är. Men jag har sett spåren av Din allmakt här i mina trakter och jag vet att Du väntar mig hem någonstans bortom alla jordiska dagsverken. Välsigna mig och de mina. Beskydda oss Du, som kan avvända allt ont och när jag inte mer kan lyfta mina händer eller bedja min barndoms böner, så led mig genom en stilla död hem till den himmelska bygd, som Du har format med Dina egna händer för att jag skulle få vara där Du är, och där jag aldrig mer behöver rädas någon skymning."

Hur kan en människa gå i sådana tankar? Hon talar ju inte alls om vad hon fullgjort i detta livet. Hon åberopar sig ju inte på sin levnads verk, vad hon gjort eller vad hon har att fordra.

Nej, hon är en lycklig människa, som förstått en smula av tillvarons hemlighet. Hon vet att hon är en tiggare, som klappar på himmelens port med sin sång och med sina böner. Hon har inget stort dagsverke att visa tillbaka på. Det vet hon är ringa ting att komma med, när hon talar vid himmelens och jordens Skapare. Men hon har ett annat dagsverke i tankarna. Det är endast för Jesu Kristi skull som hon vågar komma med sin bön. Och den bönen lyder så här:

*O Krist vid Din död, oss fräls från all nöd,
Som själen kan skada och blända!
Den Herre jag såg i vin och i bröd
Han låte i världen oss hända
Rätt skriftemål sist och en kristelig död
och glädje förutan all ända!*

Det var så tryggt att få ställa sig och sitt i Den Högstes beskydd. Det blev som om man på något outgrundligt sätt arbetade åt Honom. Och det gav fröjd åt sinnet att veta, att det bortom jordiska år och öden fanns ett land, "där dagen för evigt skall vara".

Och tryggt var att veta att Herren Kristus gjort det omöjliga möjligt och med Sin pina och död banat väg till den glädjen och med Sitt liv och Sin död fullgjort ett dagsverke, som var omöjligt att fullborda för någon annan.

Därför kan, trots allt, grundtonen i en människas liv

vara glädjen och tacksamheten. Hon behöver inte förtrösta på sina händers verk, hon behöver inte, nödgad av oro och tvingad av nöd bringa samman jordiskt och himmelskt levebröd. Den Evige vattnar hennes jordiska land och låter skördarna gå i ax och vid altarets bord, "i vin och i bröd" ger Han själen dess näring tillfyllest. Hon får gå som ett barn vid Den Eviges hand och fröjdas åt att Livets Gud har jorden kär och att Han väntar dess folk i Sin himmel.

☆

Jag vet att människorna är sig ganska lika alltifrån häradschammarsslätternas gräns mot de djupa skogarna ut mot de yttersta skären. Mödan var sig tämligen lik antingen den bars vid plogen och tröskan eller vid relingen när näten bärgades vid de yttersta skären. Trösta icke på de egna dagsverkena. Nu är dagen kort och nätterna vara länge. Kristi födelses fest är nära. Låt vardagstankarna vila och din oro stillna. Begrunda din väg genom åren, sådan den var och sådan den för Kristi skull kan vara och börja din dag med att sjunga:

*Så mörk nu en natt förliden oss är,
Guds dag ned till jorden ses komma.
Ty viger jag mig, då dagen är när
Åt Anden, som leder de fromma.
Ty viger jag mig åt de heligas bär,
Då morgonens skyar framblomma.*

Sven Westin.

ADVENT

*Vi går här i mörkret och väntar
på en mycket kärkommen vän.
Vi tänder ett ljus i sänder
kanske dröjer han än.*

*Det är natt, och kyligt att vaka
men ljusen oss minner om
Vår vän skall komma tillbaka
i vår bibel vi läser därom.*

*Men, hur är det med vårt hjärta,
det blir väl ej domnat och kallt.
Ifall vi får vänta länge
på den som förvandlar allt.*

*Då skall det bli varmt och soligt
och en ljuvlig vind skall oss nå.
Och som på julen det skall bli roligt
när vännen vi möta få.*

Astrid Carlsson.

En liten krönika

1958 ingick med ganska stark kyla och mycken snö. Nyårsnatten gick nedskrivaren av dessa rader från fönster till fönster i Jonsbergs stora prästgård och såg ut över stilla snötyngda skogar, som drömde i månens silverljus. Här skulle han alltså tills vidare stanna. Det var förunderligt vackert. Och någonstans därbortom träden låg havet, isbundet nu, men annars så avundsvärt fritt. Han mindes sin ungdoms färder över hav, som aldrig känt frost. Det var kanske en smula förargligt med den där tåren i ögonvrån, men han var ju i alla fall nästan hemma nu.

Och här och där i skogen låg väl gårdarna i den tilltagande kylan och gav värme och bärgning åt människor, som han skulle få se och tala vid en gång. Och nere vid kusten var det väl likadant, gårdar och ställen med värme och skydd åt människor, vars håg stod till havet över vars yta en gång Guds Ande svävade i tidernas gryningsljus.

Så ringde det samman till årets första gudstjänst i Jonsberg. En smula spänning var det att stiga in över 1700-talstemplets tröskel. Hur skulle det vara och hur skulle det bli? Hittills hade han ju bara träffat en älskvärd kantorsfamilj och en lika älskvärd arrendatorsfamilj. Men varför undra och oroas? I kyrkan är man ju alltid på något sällsamt sätt ändå hemma. "Min själ längtar och trängtar efter Herrens gårdar..." Det var lika sant som i Koras söners dagar, när den 84 psaltarpsalmen kom till.

Den obligatoriska nyårsstatistiken gav en liten glimt av människors öden i Jonsberg under 1957.

födde: 11, döde: 21, inflyttade: 73, utflyttade: 61, ingångna äktenskap: 4. Folkmängden: 488 män och 484 kvinnor, summa 972 personer. Ökning med 2. Församlingens äldsta: Fru Elfrida Elisabet Knudsen f. Eriksson f. 2 mars 1869.

Så ha dagarna gått, den ena efter den andra och kyrkklockorna ha ringt helgsmål, de ha ringt till högmässor, de ha ringt tacksägelseeringningar. Kyrkan kan tyckas ligga öde i veckorna, men det är inte så. Vi ha visserligen ingen evighetslampa, som lyser därinne som en påminnelse för vårt jordiska öga, att därinne finnes dock något levande, Guds Ande finns därinne, och då är ödsligheten borta, även om en liten vänlig låga inte lyser vårt öga tillmötes i dunklet.

Vi skall stanna ett tag i och vid kyrkan och se om där skett någon förändring under året. Det är just nu inte så mycket, men det beror på myndigheter i Stockholm, som ha mera att tänka på och syssla med än Jonsbergs kyrka. Hos orgelrådet i Kungl. Byggnadsstyrelsen ligger en begäran från församlingen att få bygga en helt ny orgel. Den gamla skulle då förvaras på lämplig plats till dess att den eventuellt skulle kunna på nytt få göra tjänst någon annan stans inom församlingen.

Hos Kungl. Byggnadsstyrelsen ligger också en anhållan om att få belägga kyrkans tak med kopparplåt. Ny kyrkdörr är också beslutad, men vi vänta på ritning till den.

Planer på ny ingångsöppning till vapenhuset finns också, men det får vila tills de viktigaste arbetena är avslutade.

Kyrkliga sykkretsens har skänkt en röd bursa med kalkkläde och Systerkedjan en grön bursa med kalkkläde. S.L.K.F. har skänkt "Madonnan med barnet", en träskulptur, snidad i Oberammergau. Av Fru Märta Malmqvist, Norrköping har skänkts en handkanna i rostfritt stål, lämplig som dopvattenkanna.

På förslag av Kyrkovärd Elis Svensson pågår en insamling till en dopskål för den dopfunt som redan finns.

Kyrkogården har under sommaren undergått en förändring i det att hela den rad med gravar, som vetter mot Hemgården har besätts med gräs; träd och häckar ha tagits bort, så att det hela ersatts med levande grönska i stället för sand och grus. Kyrkogårdsförman John Petersson och Kyrkovaktmästare Sven Nilsson är värda mycken tack för sina initiativ och sina arbeten.

Ett stillsamt år har det varit, om man med stillsamt menar, att allt har gått sin gilla gång. Sorgen och glädjen har vandrat tillsammans och alla fick vi väl med av båda. Till glädjeämnena i Kyrkans hägn vill jag räkna dopen: intill 15 okt. har här döpts 8 barn, 3 från Jonsberg och 5 från andra församlingar. Hit vill jag också räkna konfirmationerna. I år har sammanlagt i Jonsbergs kyrka konfirmerats 36 ungdomar: 22 från Jonsberg och 14 från andra församlingar. Konfirmationerna ägde rum pingstafton och den 12 juli. Intill den 25 okt. har 12 jonsbergsbor och 2 f. d. jonsbergsbor jordfästs i kyrkan och dessutom har en f. d. församlingsbo fått sin sista vilostad på Jonsbergs kyrkogård.

Årets första gudstjänst i Arkösunds skola gav upphov till en insändare i Östergötlands Dagblad med anledning av att kollekt upptogs till ett blivande kapell i Arkösund. Insändaren hade en hel del att invända mot detta. Men tänk efter, hur skulle det vara med ett kapell där, med lokaler för församlingsaftnar, hobbyrum för ungdomarna, sockenbibliotek, vaktmästarebostad m.m.?

I likhet med vad som är fallet i många svenska församlingar hölls årets skolavslutning i kyrkan. Efter examen i Arkösunds skola åkte lärare och samtliga barn och många föräldrar med 2 bussar till kyrkan.

De båda syföreningarna Systerkedjan och Kyrkliga sykkretsens har arbetat troget och tråget som vanligt. Systerkedjan hade sin försäljning i Arkösunds skola den 6 aug., och den inbringade tillsammans med ett lotteri 1.500 kr. Sykkretsens försäljning planeras att äga rum i november. Gemensam utfärd företogs den 18 juni till Gärdesrums prästgård på inbjudan av kyrkoherdefamiljen Ekdahl.

Församlingsafton var anordnad i Hemgården den 26 febr., då församlingen hade besök av kyrkoherde Dag Brundin från Uppsala, som talade om missionen och dess vikt och arbete. Sykkretsens fruar svarade för kaffeserveringen. Samma uppskattade tjänst åtog sig Systerkedjans fruar vid församlingsaftonen i Arkösunds missionshus den 24 sept., då författaren och kyrkoadjunkten Per Westerlund, Hovsta, visade bilder och berättade om sina resor i Guatemala. Den 15 okt. var turen åter kommen till Hemgården då f. jonsbergsbon Gösta Svensson från Norr-

köping berättade om en resa till Italien, som han företagit i år, och kyrkoherde G. Odelborn ledde en frågesporttävling. Fyra konfirmandjubileer har firats. Den 18 maj samlades 1917 och 1918 års konfirmander till högmässa med nattvardsgång. Därefter följde samkväm i Hemgården. Den 8 juni var det 50-årsjubileum och den 15 juni 30-årsjubileum. Samtliga årsgrupper hade någon kamrat, som jordats på Jonsbergs kyrkogård och deras gravar smyckades med blommor. Dessutom kunde 1908 års konfirmander lägga ned en krans vid sin konfirmandlärare, kyrkoherde K. L. Asproths grav i närvaro av en son och en dotter till honom. 1928 års läsbarn visade sin lärare, kyrkoherde T. Lambertz samma minnesgodhet. De hade glädjen att ibland sig ha hans efterlämnade maka fru Alfva Lambertz.

Annan dag pingst överlämnades i Jonsbergs kyrka till fru Astrid Helander, Hägebo, Föreningens för Östergötlands Barn belöning för moderlig gärning. Om detta står att läsa på annan plats i denna tidning.

Den 31 aug. firades den traditionsrika "De gamlas dag" med mycket god avslutning. 192 personer i åldern 65 år och däröver hade inbjudits och ca 125 hade hörsammat inbjudan. Systerkedjan svarade för förplägnaden och besökte på eftermiddagen Menaås och bjöd de hemmavarande där på "de-gamlas-dags-kaffe".

Och medan vi nu så här efteråt ser oss omkring där i tankarna, så ser vi hur den moderna teknikens landvinningar dragit in även där, ty i ett hörn i den trivsamma matsalen står en förnämlig TV-apparat, skänkt av föreningar och enskilda inom Jonsbergs församling.

Det har varit personskifte på husmorsposten i Menaås. Föreståndarinnan Maja Nilsson har återvänt till sin kära hallandsbygd och efterträts av föreståndarinnan Hulda Nilsson, också hon från Halland.

Nu ligger höstdimman tät över havet och kusten. Ett stillsamt regn strilar ner och trummar så sakta på rutor och fönsterbleck. Så märkvärdiga ting ha inte timat under den tid som gått sedan nyårsnatten. Sommaren har gått. En skörd är bärgad och vi gå mot vintern. Men nu knoppas på nytt den cyklamen, som kyrkvärdsfamiljerna sände den nya prästfamiljen nyårsdagen 1958.

Sven Westin.

Skolavslutning i kyrkan.

FAMILJENYTT 1958

DÖPTA

- 6/4 Bo Erik Stefan Nilsson, Stensborg.
10/4 Jenny Britt-Marie Eriksson, Stenvik.
14/5 Jan Anders Eriksson, Björnö.
18/5 Sven Thure Arvid Pettersson, Östra Eneby.
30/6 Annika Birgitta Karlsson, Narvetorp.
13/7 Karin Gunilla Widsell, Hägersten.
28/7 Lena Maria Landqvist, Lottenberg.
9/8 Caroline Wahren, Danderyd.
10/8 Susanne Ulrika Ringborg, Djursholm.
29/8 Göran Inge Johansson, Valdemarsudde.
7/9 Dahn Rolf Eriksson, Stockholm.
28/9 Olof Torbjörn Nilsson, Mönnerums Oppgård.

*Gud, hos Dig är livets källa,
allt Du bär med allmakts ord.
Nytt Du låter livet välla
över samma gamla jord.
Aldrig Du Ditt verk förgäter,
Du förgäter ej de små:
Deras änglar när Dig stå.*

Sv. ps. 186: 1.

VIGDA

- 1/3 Knut Göte Malmström, HäradsHAMMAR, och Anna
Lilian Elisabet Sahlin, Högadal.
16/8 Hans Gustav Rikard Pettersson, Gummetorp, och
Ingrid Elisabet Blomqvist, Menaås.
25/10 Klas Hilde Lennart Clæsgård, Eskilstuna, och
Barbro Viktoria Levin, Eskilstuna.

*Som morgon ur natten stiger,
som korn i åkrarna gro,
låt med vår kärlek växa
en ärlig och kristen tro
och låt oss i Dina gårdar
en gång tillsammans bo.*

Sv. ps. 235: 4.

ÄLDST I FÖRSAMLINGEN

Fru Elfrida Elisabet Knudsen f. Eriksson, Jonsbergs
säteri, f. 2 mars 1869 i Göteborg.

Ingrid och Hans Pettersson.

Lilian och Knut-Göte Malmström.

UR DÖD- OCH BEGRAVNINGSBOKEN

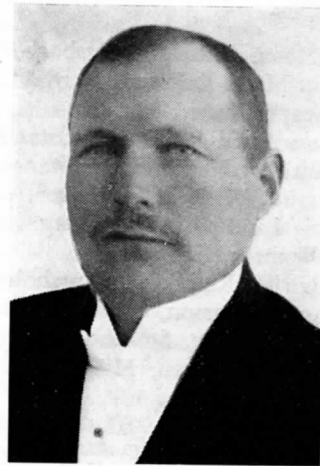
- Westerdahl, Signe Anna Charlotta f. Bergström, Hästö, 67 år, död 6 jan. jordf. 12 jan.
Andersson, Johan Gottfrid, Hagerstorp, 86 år, död 30 jan. jordf. 9 febr.
Svensson, Karl Simon, Tallbacken, Arkösund, 74 år, död 1 febr. jordf. 9 febr.
Sahlén, Sigrid Alfrida f. Svensson, Björkäng, 76 år, död 5 febr., jordf. 16 febr.
Björk, Josef Emanuel, Norrköping, 79 år, död 7 jan., gravsatt här 30 mars.
Stenbäck, Gunnar Ferdinand, Arkö, 73 år, död 31 mars, jordf. och begravd i Norrköping.
Johansson, Otto Herman, Broxvik, 64 år, död 1 april, jordf. 12 april.
Karlsson, Ebba Matilda Eleonora f. Johansson, Furuberg, 56 år, död 1 maj, jordfäst och begravd i Häradshammars 11 maj.
Andersson, Erika Otilia, 69 år, död 16 maj, jordf. 25 maj.
Jonsson, August Alfred, Solhem, Öbbebo, 65 år, död 18 juli, jordf. 25 juli.
Åberg, Karl Adolf Henning, Norrköping, 63 år, död 17 juli, jordf. o. begravd här 26 juli.
Johansson, Hilma Lovisa, Menaås, 78 år, död 26 juli, jordf. o. begravd i Rönö 2 aug.
Jansson, Karl Oskar, Utsätter, 82 år, död 28 juli, jordf. 2 aug.
Ottosson, Otto Emil, Ramnö, 69 år, död 3 aug., jordf. 9 aug.
Dahlqvist, Axel Emrik, Granudden, Arkösund, 88 år, död 5 aug., jordf. 10 aug.
Bergman, Augusta Georgina, Norrköping, 79 år, död 1 aug., jordf. o. begravd här 8 aug.
Hansson, Selma Karolina f. Karlsson, Stensborg, 76 år, död 8 sept., jordf. 13 sept.
Herrström, Amanda Maria Vilhelmina, Arkö, 81 år, död 15 okt., jordf. 23 okt.

*Jag kommer av ett brusand hav
på rätta glädjestranden.
Min kropp, han lägges ned i grav,
men Gud upptager anden.
Ur mörker kommer jag till ljus,
från armod till Guds rika hus,
från oro till god vila.*

Sv. ps. 55: 3.

In memoriam

JOHAN GOTTFRID ANDERSSON

När nämndemannen J. G. Anderssons i Hagerstorp livslåga för alltid slocknade hade ett verksamt liv fullbordats.

Det blev honom ej förunnat att med obrutna krafter genomleva sin sista tid här på jorden, sjukdomen fjättrade honom under lång tid vid sjukbädden.

Men det blev honom ändock förunnat att uppleva ganska hög ålder, högre än de flesta och han kunde se tillbaka på ett verksamt liv.

Tidigt fick han lära sig arbetets höga visa, arbete var för honom icke en plåga utan något som gav den allra största tillfredsställelse.

Med arbete, i förening med omtanke, organisationsförmåga och gott omdöme, har han uppbyggt sin gård till en mönstergård.

Hans kunnande och krafter har även tagits i anspråk för allmänna värv inom Jonsbergs kommun och församling, som kyrkovärd och kyrkorådsledamot, som kommunens representant vid häradsrätten, för att nämna några av de många uppgifter som anförtrots honom, har han utfört ett långt och uppoffrande dagsverke i det allmännas tjänst.

Det något robusta uppträdandet, den kraftfullhet med vilken han hävdade sin mening ingav, för den som icke kände honom, kanske tron på obändighet och ohjälpsamhet.

Men den som fick förmånen att känna J. G. Andersson han kunde omvittna att bortom den något allvarliga ytan fanns en hjärtegodhet som tog sig uttryck i en mycket långt gående hjälpsamhet och vilja till samarbete.

J. G. Andersson har förskaffat sig ett namn som en god människa, villig till uppoffring för sina medmänniskor och som utfört en lång och gagnande gärning i det allmännas tjänst.

Erik Glimmér.

AXEL EMRICK DAHLQVIST

Vid 88 års ålder avled den 16 okt. 1958 f. bankdirektören Axel Emrick Dahlqvist, Granudden, Arkösund.

Han var född i Törnevalla och var son till kommissionslantmätare Karl Daniel Dahlqvist och Emerentia Jakobine Helene Hjertonn. Vid faderns död övertog sonen Axel skötseln av fädernegården Gällsta i Törnevalla. 1889—1891 vistades han i Amerika, men återvände hem och ägnade sig åt lantbruket. Han var i ungdomen en framstående idrottsman, men detta förorsakade honom en allvarlig sjukdom, som gjorde att han i 2 år måste vistas på sjukhus hos den berömde d:r Westerland i Enköping.

1908 flyttade han till Jonsberg, där han köpte en av gårdarna i Kålebo. 1909 gifte han sig med Alma Sofia Eleonora f. Gemmer, som avled 1928.

Dahlqvist grundade Östgötabankens filial i Arkösund, vilken han förestod i en lång följd av år.

Han hörde inte till dem som ha en stor bekantskaps- och umgängeskrets. Han bar sina motgångar och tankar för sig själv, men kunde liksom tina upp och ljusna i lynnet, när han kom ut på sjön och fick ägna sig åt segling, för vilket han var mycket intresserad. Av erfarenhet visste han att jordisk rikedom är ett ostadigt och flyktigt ting, men han tillägnade sig mer och mer av de kristna värdena och fröjdade sig i stillhet över att det led mot den dag, då han fick gå hem.

ADA HERRSTRÖM

*Det susar så sakta en vemodssång,
Bland träden vid hemmet, där Du gått mången gång.
Det viskar så sakta i aftonens tid.
Att Du funnit vila och evig frid.*

Åter har budskapet nått oss, att en själ har fått hembud. En av Jonsbergs gamla församlingsmedlemmar har gått ur tiden. Ada Herrström på Arkö är icke mer. Färväl, kära Ada!

Vi, dina vänner, böjer våra huvud i vördnad. Nu har Du nått den frid som Du längtade efter, och som denna världen inte förmår att ge. Till Dig kom dödsängeln som en vän och befriare. Du var trött och längtade

hem. När jag, för några veckor sedan, satt vid din sjukbädd, grät Du över att Du tyckte att Du inte hade utrett något med ditt liv. Men, Var gärning i trohet gjord, skall bliva och vara. Storhet och ringhet är bara, tomma människoord.

Och förvisso var Din gärning stor, fast Du utförde den i det tysta, Du hade ingen önskan om att synas och pråla. Tyst och plikttroget fyllde Du ditt kall på den plats där din Herre hade ställt dig. Du skötte ditt, och lät andra sköta sitt. Troget och självupppoffrande gick Du i din strävsamma vardagsgärning, tills din rygg blev böjd, och din fot blev trött. Nu har din trötta kropp fått ro, och din själ har frigjort fått svinga sig upp till Salems berg. Och när förklarad Du står inför domaren på den vita tronen, då skall Du få höra hans hugnesamma: Väl, Du goda och trogna tjänarinna, Gå in i din Herres glädje.

Hemsyster Ewy Andersson.

Själsfrid

Själsfrid är något underbart. Det är en inre trygghet som höjer människorna över jordlivets växlingar och giver dem en kraft, som stålsätter dem mot alla yttre svårigheter.

Den som äger denna frid och ro, blir lik en trygg hamn för sina medmänniskor här i livet. Lugn och stark hämtar hon sin styrka från något, som är högre än henne själv, renare och bättre.

Själsfrid kan tillkämpas, ägas och förloras! Ekonomiska bekymmer och ångslan för hur det skall bli för en framdeles, är något som tär på själsfriden. Varje dag återkomma samma tankar och vålla förnyad oro. Då vår Frälsare gick här nere på jorden såg han också, hur oron för morgondagen förtog människornas själsfrid och därför pekade Han på markens liljor och himmelens fåglar och uppmanade människorna att liksom dessa tryggt överlämna sig i sin himmelske Faders vård.

Har man blott tron kvar, då kan man i sorg, frestelse, ånger och besvikelse söka sig fram och in till den Fader och förbarmande Frälsare, som aldrig vill låta någon själ gå otröstad bort. Och då åstadkommer själens oro ofta, att man tyr sig närmare Gud än någonsin förr. Och den frid som då följer, är en gåva, som icke kan skattas högt nog.

Vår största tillgång är bönen. Vi må tacka Gud varje dag för att Han har bevarat oss och våra barn. Bönen är vårt hjärtas samtal med Gud och vi ha otaliga gånger erfart Guds hjälp och svar på våra böner, då vi ha våra kära anhöriga långt borta i främmande länder. Vi kan endast tacka Gud, att vi ha dem kvar eller när någon svår sjukdom kommit och Gud har hjälpt oss. Vi får tacka och bedja och vi vet att vi få bönhörelse. Och den själsfrid, som uppnås genom sorger och prövningar är en säker grund att bygga på, en fast borg, som står fast mot alla stormar. Själsfriden är en kostbar skatt, som vi alla må tillönska varandra att äga. Ja, må den lysa välsignelse över vårt liv och ånyo bli oss beskärd, om vi varit olyckliga nog att förlora den.

En kyrkovän.

Konfirmand- träff

1928-1958

1908 års konfirmander:

Linnea Karlsson (f. Ax), Elna Larsson (f. Mattsson), Elisabeth Vesterdahl, Vanda Carlsson (f. Johansson), Einar Asplund, Gustaf Johansson, Josef Hertzman, Alfred Andersson, Ivar Åberg, Erik Persson, Alfred Karlsson, John Åberg.

En dag i april kom ett brev, bland alla andra. Men det var ett ovanligt brev. Det stod om "30 vårar" samt inbjudan till konfirmandtr  ff i Jonsbergs kyrka, och var undertecknat "Gustaf i Uts  tters pojk Gösta. Skomakarns pojk Eric samt Alfild i Kvarna".

Allt nog söndagen den 15 juni träffades vi konfirmander, som gick fram i Jonsbergs vackra kyrka f  r 30   r sedan. Tack vare kyrkoherde Westins goda medverkan, och alla hans skrivelser, hade alla 32 plockats reda på. Många av papperen hade fått många stämplar och varit på många pastorsexp. innan man fått reda på vederbörande. Aderton var vi som samlades denna vackra vår- eller f  rsommars  ndag. Flera hade sina familjer med. Många av oss hade ej sett varandra under dessa 30   r,

så det kanske var lite f  r svårt att känna igen alla med det samma, men snart var man som l  sbarn, som samlats före gudstjänsten.

Vid kyrkoherde Lambertz grav samlades vi först, där Gösta Svensson nedlade en krans från hans forna konfirmander och tacksamt erinrade om kyrkoherdens betydelse för oss under lästiden, liksom för vår andliga fostran.

Nu ringde kyrkklockorna samman. Men nu stod ej gamle Lindgren och ryckte i repen vid klockstapeln. Nej nu trycker man på en knapp i kyrkan, så kallar klockorna till Guds hus. Våra l  sb  nkar var reserverade för oss. Pojkarna till höger, flickorna till vänster, liksom för 30   r sen.

1917   rs konfirmander:

Karin Pettersson (f. Grentzelius), Norrköping, Anna Svensson, Rundstorp, Kimstad, Ninnie Karlsson (f. Nilsson), Huddinge, Aina Svensson (f. Nilsson), Norrköping, Tyra Lejon (f. Andersson),   ns  tter, K  ttinge, Ingeborg Källström, Norrköping, Gunhild Druid (f. Svensson), Dr  storp, Arkösund, Karin Aringskog (f. Hjalmarsson), Stockholm, Berta Svensson (f. Andersson), Utsätter, K  ttinge, Eva Johansson (f. Lejon),   kerby, Kimstad, Märta Nord (f. Str  m), Örebro, Martin Andersson, Nynäshamn, Allan Svensson, Arkösund, Ture Månsson, Norrköping, Herman Johansson, Viddviken, Jonsberg, Axel Eriksson, Viddviken, Jonsberg, Birger Lind, Norsholm, Martin Liljekvist, Grindstugan, Jonsberg.

1918 års konfirmander:

Sara Åberg (f. Hjelm), Alma Nilsson (f. Månsson), Lisa Karlsson, Elsa Nilsson, Hildur Hellström (f. Nilsson), Elsa Månsson (f. Svensson), Anna Persson (f. Eriksson), Märta Sjöström (f. Helander), Ingeborg Åberg (f. Eriksson), Helga Pettersson (f. Källman), Lisa Jakobsson (f. Hansson), Evelina Hederberg (f. Nilsson), Elsa Kratz (f. Håkansson), Ingrid Lind (f. Yxberg), Karin Karlsson (f. Appelqvist), Lisa Olsson (f. Nilsson), Gustav Johansson, Nils Nilsson, Elis Johansson, Knut Svensson, Herbert Hagman, Georg Sahlin, Karl Hammarqvist, Otto Johansson, Kurt Månsson, Helge Nilsson, Elis Lind, John Karlsson och Seth Sandberg.

Orgeln intonerade psalmen, och de flesta sjöng, så gott man kunde. Orgeln är ej så lätt att sjunga efter, enär en del pipor eller rättare sagt stämmor fattas. (Men nästa konfirmandträff, som vi skall ha, lär väl den nya fina orgeln vara i bruk.) Så följde gudstjänsten, med vår Sv. högmässas omväxlande ritual, där kyrkoherde Westin predikade väckande och manande. Nattvardsgång var även anordnad, där både församlingsbor och "30-åringar" deltog.

Efter högmässan berättade kyrkvaktmästare Nilsson, och visade vad som tillkommit under dessa 30 år. Skolan vid kyrkan har liksom så många andra landsskolor kom-

mit bort. Men i stället har här blivit en trevlig hemgård, där vi fick samlas och avnjuta ett mycket gott kyrkkaffe, som vänliga och snälla jonsbergsbor ordnat för oss. Gustafs pojk hälsade välkommen, och önskade att vi alla skulle hjälpas åt att göra denna vår träff så trevlig som möjligt. Han tackade även kyrkoherde Westin för allt hans arbete för att få denna träff till stånd. Musikdir. Cronberg underhöll med vackra musikstycken. Kyrkoherde Westin förrättade upprop. Fru Lambertz, som vi hade glädjen se bland oss, berättade många, både dråpliga och trevliga minnen sen vårt läsår och tiden i Konfirmandkretsen, där många vackra

1928 års konfirmander:

Alfhild Nilsson (f. Larsson), Anna-Lisa Fahlgren (f. Larsson), Birgit Wallberg (f. Lindgren), fru Alva Lambertz, Margit Carlsson (f. Bergman), Margit Pettersson (f. Nilsson). Mellanraden: Sture Grentzelius, Arthur Jonsberg, Erik Karlsson, Alice Hansson (f. Johansson), Inga Johansson (f. Hansson), Alice Jansson (f. Andersson), Tore Sandström, Gösta Svensson, Erik Vilhelmsson. Överst raden: Göte Larsson, Hilding Svensson, Karl-Erik Jonsson, Gunnar Sahlin.

Pingstkonfirmanderna 1958:

Stående från vänster: Bo Persson, Stig Carlsson, Östen Bergström, Roland Karlsson, Gun Johansson, Majken Karlsson, Kurt-Lennart Thunberg, Anders Johansson, Stig-Olov Eriksson, Bo Gilleström. Sittande från vänster: Catharina Månsdotter, Agneta Swahn, kyrkoherde Westin, Birgitta Sahlin, Gunbritt Johansson.

dukar och lövsågningsarbeten kom till. Skomakarns pojkar ordade om nästa träff samt förrättade nytt upprop, där var och en fick tala om sin levnads öden. Likaså föreslogs nästa träff om 10 år, men det tyckte de flesta var för långt fram i tiden, så det beslöts att nästa träff skulle bli om 5 år. Uppdrogs åt de av våra kamrater, som fortfarande var jonsbergsbor, att ordna för denna. För övrigt språkades det rätt mycket, och många minnen upplivades, som var både roliga och drastiska.

Allas vår farbror Albert var även med, nu liksom för 30 år sen. Han sade själv "jag har nog också varit med och läst fram Er", vilket han hade så rätt uti. Alla som tjänar i Guds hus hjälpes åt, vilken uppgift de än har.

Man tänker osökt på historien om orgeltramparen i en annan socken på Vikbolandet, där orgeltramparen sade efter högmässan till kantorn "I dag Du spelte vi allt bra". "Vilka vi", sa kantorn. Nästa söndag mitt i en psalm tog luften plötsligt slut, och ett uppehåll i spelningen blev följden. Efter högmässan går kantorn fram till orgeltramparn, och är inte så lite ond, och frågar vad han menade med att sluta trampa mitt i en vers. Får till svar "va de inte vi som spelte". Gösta Svensson tackade alla som hjälpt oss på olika vis, både andligt och lekamtligt.

Så återvände var och en till sitt igen, och alla var överens om att vi haft en god och trevlig dag.

En av de Aderton.

Sommarkonfirmanderna 1958:

Stående från vänster: Håkan Alzén, Lars Forste, Urban Ramstedt, Per Ringborg, Jan-Owe Nilsson, Elisabeth Busch, Elisabeth Köster, Gunilla Busch, Birgitta Wågman, Birgitta Lind, Lennart Asklund, Roland Halvorsen, Mats Engström, Nilas Nilson. Sittande från vänster: Gerd Johansson, Eva Johansson, Margareta Isberg, Elisabeth Augander, kyrkoherde Westin, Monica Lauthers, Kerstin Zackrisson, Kristina Holmqvist, Anna-Lisa Cronberg.

Resa genom rövarnas sägenomspunna öar

Få platser i Europa kan väl tävla med Sardinien och Korsika när det gäller skönhet. Ingen ö i Medelhavet lär ha så underbart vacker kust som Korsika och ingen plats så säregen och intressant som Sardinien.

När vi med flyg landade i Cagliari, Sardiniens huvudstad, möttes vi av en atmosfär av värme och vänlighet som intog oss alla. Vi voro ett resällskap på 11 personer som förväntansfullt berett oss att "göra" ön på 3 veckor, vilken tid givetvis är alldeles otillräcklig när det gäller att studera kulturen och folklivet på dessa öar.

Staden med omkr. 150.000 innevånare tycks stiga direkt upp ur den blå "Golfo degli Angeli" och utbreda sig mot de grönskande höjderna bakom.

Sardinien har alltid varit erövrat — ett ständigt rov för de medelhavsbehärskande stormakterna — varom de väldiga ringmurarna och befästningstornen minna.

Efter en natt i Cagliari anträdde den långa och intressanta bussresan genom det inre av ön. Vi togo oss fram på slingrande vägar, än genom bördiga vinodlingar och än uppe i bergen där utsikten var hänförande. Vi passerade gång efter annan de förhistoriska "nuraghi", uråldriga tornliknande stenbyggnader där forntidens sarder bodde och försvarade sig. Det finns hänemot 7.000 sådana "nuraghi" på Sardinien. Vi åkte också genom "macchian" den vilda och svärgenomkomliga snårskogen som fortfarande är orört land. Vildsvin, vildhästar och vargar lever ostörda där än i dag. Där har även fortfarande Sardiniens beryktade banditer sitt tillhåll. Därför måste vi ha polis eskort genom ön, 2 bilar med poliser samt 2 motorcyklister. Ett rånöverfall inträffade just dagen efter sedan vi passerat "macchian".

I den lilla staden Nuori, där vi gjorde uppehåll, firade vi midsommarafton med förfriskningar på en "trattoria" samt med ringdans på stadens torg, med stor tillslutning av innevånare som applåderade med rop och handklappingar. Under den fortsatta färden passerade vi en by med ännu ett av öns berömda minnen från flydda tider väntande oss, "Basilica della Santissima Trinita di Saccargia". Det är en kyrkobyggnad från pisanernas dagar, nu ganska förfallen och profanerad. Den är nämligen till hälften kyrka och till hälften lantgård med höns, getter och diverse andra husdjur inkvarterade.

Sedan passerade vi ännu en storstad, Sassari, varifrån vi fortsatte till resans dagsmål Algerho. Vi hade på flera ställen tillfälle att få se prov på sardernas utsökt vackra folkdräkter, en symfoni i färger, svart, blått, guld, skärt, djuprött och vitt.

Vid Palau, en stad på nordkusten togo vi med saknad farväl av vår trevlige och pålitlige chaufför och "våra" poliser, som under den långa färden hunnit bli allas våra vänner.

Vi embarkerade därefter en liten fiskebåt som förde oss över det 2 km. breda sundet till ön La Maddalena utanför Sardiniens nordspets. Därifrån ledde en bro över sundet till den lilla ön Caprera, Garibaldi's ö. Där framlevde den store frihetskämpen sina sista dagar. Ön är

full av garibaldiminnen och här finns hans grav som bevakas av ständig hedersvakt och som blivit något av ett nationalmonument. Ön Maddalena är även i andra sammanhang bekant, nämligen genom Napoleon som här blev besegrad av en sardisk befälhavare samt Englands störste sjöhjälte Lord Nelson som här hade sitt högkvarter en tid.

Den lilla ön var ljuvlig och hotellet där vi bodde låg på en udde i Medelhavet och med den underbaraste utsikt, varför vi önskade att vi kunde få stanna där en tid. Denna vår önskan blev också uppfylld något i överkant! Vi fingo nämligen sitta "inblåsta" där flera dygn över den bestämda tiden emedan en cyklonartad storm, den så kallade "mistralen" blåste upp och omöjliggjorde landstigning på Korsika. Tiden utnyttjades dock med bad och utflykter trots stormen som omsider bedarrade och resan kunde fortsätta. Efter en båtresa på tre timmar kunde vi landstiga på Korsika i den lilla befästa hamnstaden Bonifacio som tycks direkt uppvuxen ur det skrovliga och klippiga berget. Därifrån startades sedan den fantastiska bussresan till Ajaccio, Korsikas huvudstad och Napoleons födelsestad.

Vi passerade de världsberömda "Les Calances" och kanjonformationerna vid "La Spelunca". Vidunderligt och otäckt fascinerande i all sin överkliga skönhet! Att slingra fram på smala serpentinvägar längs bergväggen med avgrunden endast någon meter på sidan om är som en mardröm som man dock inte vill vakna ifrån.

Befolkningen på de båda öarna skiljer sig väsentligt från varandra. Sarderna med sin glada vänlighet gör allt för turisternas trevnad och följer gärna en främling genom hela staden för att hjälpa honom tillrätta, naturligtvis underförstått mot en liten "handtryckning". Vår sympatiska chaufför på Sardinien frågade lite försiktigt om det kunde passa att han bjöd sällskapet på kaffe i sitt hem när vi passerade staden där han bodde. Och det passade! En sådan spontan vänlighet är ingalunda ovanlig varken på Sardinien eller italienska fastlandet. Vi fingo då en inblick i ett av den enklare befolkningens hem. Rent och snyggt i all sin enkelhet, med ett myller av barn, snygga välklädda och väluppfostrade. Korsikana däremot verkade mindre sympatiska nästan ohövliga i sin stolta otillgänglighet.

Korsika är en ålderdomlig ö och eftersatt när det gäller folkbildningen, varför stor procent av befolkningen är analfabeter. Endast två läroverk finns på ön.

På senaste tiden har turistströmmen ökat väsentligt, lockad av öns säregna charm, varför det säkerligen inom kort blir en av våra större turistorter.

Vår hemresa skedde med båt till fastlandet och sedan med flyg från Rom till Bulltofta med en timmes mellanlandning i Zürich.

Den 4 juli landade vi åter på svensk mark, trötta men belåtna med en särdeles lyckad resa som säkerligen sent skall glömmas.

Sarah Baumann.

Lägerliv i Tjust

Varje år ordnar Linköpings stift läger för olika åldersgrupper. I år var vi tre förhoppningsfulla flickor från Jonsberg och HäradsHAMMAR som gav oss iväg för att idka lägerliv, lastade med sovsäckar och annan utrustning.

Lägret hölls i Östra Ed i det fagra Tjust. Vi var 45 flickor i åldern 11—14 år, fördelade på sex grupper. Vår ledare "Rufsen" var mycket trevlig och uppfinningsrik och höll oss ständigt sysselsatta med lekar och övningar av olika slag.

Redan klockan 7.30 väcktes vi på morgnarna. Morgondopp och gymnastik hjälpte oss att få sömnen ur ögonen. En god bastant frukost väntade oss sedan. Bibelstudium stod varje dag på programmet. Dagen förflöt sedan under lek, tävlingar, bad och allt möjligt annat. Då kvällen kom stupade vi i sovsäckarna och tyckte, att även halm-madrasser kunde vara sköna att ligga på.

En dag gjorde vi en trevlig båtutflykt till det fagra Torrö, där vi badade och hade det skönt. På kvällarna samlades vi kring lägerbålet. Varje grupp underhöll med ett eget litet program bestående av sång, sketcher och uppläsning. Naturligtvis sjöng vi allsång, allt till ackompanjering av eldens sprakande. Sista dagen gick vi "djungelmarschen", ett långt spår genom en skog. På vägen var det kontroller och tävlingar. Det var svettigt och jobbigt varför det smakade härligt, när vi vid en kontroll blev bjudna på dricka.

Avskedets stund närmade sig allt för fort, och det var med vemod vi skildes från ledare och kamrater. Lägret kunde gärna ha omfattat ett par dagar till.

Skulle man önska något, så vore det, att allt fler flickor och pojkar finge vara med om sådana här läger.

Ingrid Andersson.

Hästölägret 31/7—6/8 1958

Kl. 12 den 31/7 samlades vi vid Arkösunds kaj där vi inväntade 25 flickor från Rejmyre scoutkår. Flickorna kom och färden bar iväg till Hästö. När vi kom en bit ut på sjön började det att regna. Då vi kom fram slog de olika patrullerna upp sina tält. Alla fick upp sina tält så småningom och maten serverades. Kvällen kom och det skulle bli lägerbål. Då lägerbålet hade varit kröp alla till kojs och sov tills reveljen gick nästa morgon.

Först när vi kom upp skulle vi tvätta oss, bädda och göra iordning. Kl. 8 var det korum. Flaggan hissades, vi sjöng och det lästes en dikt. Så fick vi göra vad vi ville en stund. Då var det klart att man bekantade sig med Rejmyreflickorna. Hur dom hade det i sina patruller. Senare blåstes det att vi skulle samlas för olika tävlingar och lekar. När vi ätit middag fick vi diska och göra iordning för natten.

Vid 9-tiden var det dags för lägerbål. Då presenterades ledarna för sina olika sysslor på lägret. Guj var sjuk-sköterska, Majsan skötte om tryck, Ellet var lägerpräst men Piggan var iallafall den viktigaste för hon lagade käk. Eje och Myran såg till så att allt sköttes ordentligt.

Så gick dagarna i ungefär samma stil. Fast en kväll när vi haft flagghalning och skulle gå till lägerbålet så sa ledarna: I kväll blir det inte något lägerbål. Varför då

sa vi? För att det har blivit så sent de andra kvällarna. Men det trodde vi inte på. Vi trodde att vi skulle få gå upp mitt i natten eller också skulle vi få gå upp tidigare.

Klockan ett hörde vi att de blåste i en visselpipa från ledarnas tält. Vi gick upp, men om sanningen ska fram ska vi erkänna att vi var på dåligt humör allesammans. Men det var bara att klä på sig tjocka kläder. Vi gick fram till flaggstången där vi såg att en lampa lyste, när vi kom fram stod det på en lapp att vi skulle ta med oss en del saker, bl.a. en mugg, ficklampa, det stod också med stora bokstäver "Medtag glatt humör".

Vi skulle följa ett spår med vita snitslar och att med hela patrullen samlad komma först fram till färjan som vi skulle åka med. Vi fick invänta de andra, sedan bar det iväg, vi åkte till en ö som hette Aspö. Vi klev iland och gick efter ledarna till ett berg. Där gick alla ledare utom en vidare. Den som var kvar var Majsan, hon talade om att vi skulle klä ut en i patrullen till stenåldersman och en stenyx skulle han vara utrustad med, vi hade inga andra redskap än en kniv och en bit snöre som vi fick av ledarna. När det var färdigt skulle vi leta efter galten Särinner. Vår patrull som heter Svalan hittade den och förde den till elden där tog grisen av skinnet, under var en av ledarna. Vi fick var sin korb som vi glödstekte. Patrullen Älgen som skulle ha haft sitt lägerbålsprogram den kvällen fick ha det nu istället. När det var färdigt var det tid att packa ihop allt som var med.

Vi gick ner till båten, kl. var ungefär halv 4, alla var klarvakna när vi kom iland. Då sprang vi upp i tälten och lade oss. Vi slapp att gå upp så tidigt som andra mornar, vi somnade snart, men när vi vaknade regnade det så att vi slapp laga maten själva. De kom och bjöd oss där vi satt. Senare på dagen klarnade det upp så vi fick gå ut och göra lite lägerarbeten, bl.a. ett altare, ty

Kyrkoherde Westin håller korum på Hästö.

ÖVERLOTSSEN BERÄTTAR

Säkerligen har, under vackra högsommarkvällar, många resenärer till Arkösund intagits av beundran inför det vackra natursceneri som upprullats, då den dalande solens strålar leka och tindra i vattenmassan, vilken som ett stort glittertäckte breder ut sig mellan Arkösund och Arkö. Besökaren kan då inte undgå att lägga märke till lotsstationen, där den på ostsidan av Arkö ligger som en sista utpost mot havet. Många gånger har jag då hört välvilliga familjefäder från Arkösunds kaj försöka redogöra för lotsyrket och vad därmed hör och har då förvånats över, hur lite den stora allmänheten vet om vårt yrke, då man tar i betraktande att det är mycket gammalt.

I det stora egyptiska museet i Kairo finns nämligen ett betydande antal båtmodeller, vilka påträffats i gamla egyptiska gravar. Dessa modeller, något mindre än en meters längd äro i allmänhet försedda med besättning. Där kan man se båtens myndige ägare under en baldakin, sex roddare driver båten framåt och lika många män syssla med seglet. Akter ut sitter rorgångaren med styråran. I förstäven står en man utrustad med en lång lodstake. Han är så till vida av stort intresse som han utgör bilden av den man ombord, vilken för omkring 4.400 år sedan bl.a. hade till uppgift att såsom lots anvisa vägen för det fartyg, varpå han gjorde tjänst.

Beträffande vårt land, med dess långa och splittrade kust, kan man med säkerhet förutsätta att sjöfarande gärna hade ombord någon ledsagare. Redan i de gamla lagarna från medeltiden omtalas lotsar under benämningen ledsagare. I den år 1357 fastställda allmänna statslagen 14:e flock (kapitel) av skipsmålalbalken läses följande:

”Nu leger man ledsagare, som skall säga dem led. Säger han sig vilja låta dem utan någon skada segla över sjön dit resan är bestämd och sätter han sedan på grund och de få skada därav, då äga de makt över hans liv, likväl först efter det sex män inför domstol vittnat, att han med skeppare och besättning ingått sådan förbindelse. Överfaller dem sjögång och våldsamt storm då är han ansvarsfri från all skada.”

Vi finner således, att det var hårda villkor för då-

kyrkoherde Westin skulle komma till oss på söndagen.

Söndagen var litet duggig men kyrkoherden kom iallafall och höll korum. Flera av våra och rejmyreflickornas föräldrar var och besökte oss då, vi ordnade en hel del lekar, drack kaffe och hade mycket trevligt gemensamt. Det var roligt så dagen gick fort. Det blev snart måndag då vi skulle till Aspö och gå ett spår. Dagen efter spåret på Aspö var vi på Arkö. Tävlingen började och dess största uppgift var att göra en bår av livlinan och ett par stammar. Båren blev färdig och vi bar fram en som låg med spjälkat ben till målet där ledarna var. Vi fick även bese lotstornet på Arkö.

Våra dagar på lägret var nu slut och vi hade det sista lägerbålet. Den 6/8 var avfärden från Hästö och vi skildes från våra bussiga lägerledare och de klämmiga Rejmyreflickorna. Så var 1958 års Hästö-läger slut men kvar därifrån har vi många vackra och glada minnen.

Birgitta, Birgit, Lena.

tidens utövare av yrket. Lotsningen utfördes i allmänhet av den vid segelleden boende ortsbefolkningen och inskränkte sig vanligtvis till den skärgård där lotsen bodde. Yrket gick gärna i arv från far till son, som stannade på hemmanet och blev detta med tiden betraktat som lots-hemman. Dessa lots-hemman åtnjöt av kronan vissa förmåner, så kan nämnas, att ledsagarna i ”Stegeborgsskären” år 1606 befriades från gårder, dagsverken och skjutsfärder så länge de vore villiga att utan ersättning ledsaga kronans skepp och farkoster. Vad beträffar lotsning av enskilda fartyg, så fanns ej någon fastställd taxa, men ansågs i början av 1600-talet 4 öre silvermynt vara en skälig ersättning för varje mil som fartyget lotsades.

Först år 1655 tog amiralitetskollegium befattning med rikets lotsväsende. Fasta lotstaxor upprättades för vissa leder, exempelvis Stockholm—Landsort, Herrhamra—Oxelösund samt Oxelösund—Barösund. Yrkesbenämningen lots började tagas i bruk i vårt land under senare delen av 1600-talet. Ordet härstammar från det engelska loadsman (av det fornengelska ladd = väg, således vägman, vägvisare). Ordet loatsman kan återfinnas i en svensk skrift från år 1678. Vi ser sålunda, att lotsväsendet i vårt land först i slutet på 1600-talet tagit fastare form och inordnats under statens förvaltning.

Att här gå in på lotsverkets utveckling från denna tid fram till våra dagar, skulle utmynna i omständliga och tröttande återgivanden av en mångfald stadgar, vilka kanske är av mindre intresse. För att betjäna sjöfarten på bästa sätt har de gångna åren medfört, att lotsarna numera äro sammanförda till lotsplatser. Dessa äro i huvudsak av tre typer. Sådana, vilka äro placerade i våra större städer och industriorter, exempel på dessa äro Stockholms och Norrköpings lotsplatser. Vakttjänsten vid dessa platser utgöres av telefonvakt och lotsningen av skärgårds-lotsning. Mellanstationer i våra skärgårdar, exempelvis Dalarö och Furusund i Stockholms skärgård. Slutligen utsjö-platserna, vilka får anses vara de mest krävande, då lotsarna vid dessa platser skall borda (lägga till vid fartyget och gå ombord) fartygen ute i öppen sjö, och detta kräver mycket gott sjömansskap och fysisk spänst av lotsen.

Exempel på sådana platser äro Vinga och Landsort och även Arkö lotsplats är en dylik utsjöplats, ty här skall fartygen mötas 6 distansminuter ut i öppen sjö för att därefter, om destinationsorten är Norrköping, lotsas 42 distansminuter. Jag vill därför i nedanstående försöka ge en liten orientering om Arkö lotsplats och de förhållanden som rör personalen.

Platsen där nuvarande lotsstationen är belägen hette tidigare Mjölarnäsudden. Enl. utdrag ur lagfartsprotokoll av den 16 juli 1878 tillägnades ovannämnda område lotsverket för ett belopp av 1.350:— kronor. Området utgjordes av 38,05 kvadratrev och avsåg från kronoskattelots-hemmanet tillhörande S. P. Gräntzelius. Sedan den dagen har en ändlös kedja av vakter runnit bort och sedan dess mycket förändrats. Yrket går

numera inte i arv från far till son i den utsträckning som förr var brukligt, utan sker rekryteringen till lotsyrket från handelsflottan.

Då därför lotsleven börjar sin utbildning vid lotsstationen har han redan en gedigen utbildning bakom sig. Minst fyra års praktik så att säga för om masten, styrmansexamen och i regel även sjökaptensexamen samt minst ett års praktik som styrman. Under utbildningstiden skall lotsleven skaffa sig en grundlig kännedom om det lotsningsområde där han skall verka. Så kan t.ex. nämnas, att han måste följa med den på platsen utbildade lotspersonalen minst 100 gånger i de olika leder som dessa förrättar lotsning. Då lotsleven inhämtat erforderliga kunskaper får han avlägga lotsexamen för Lotsdirektören i distriktet. Efter avlagd lotsexamen får han en så kallad styrsedel, vilken berättigar honom att lotsa mindre fartyg. Efter ungefär ett halvårs praktik med denna styrsedel utsträcker, om allt gått bra, styrsedeln till att omfatta fartyg med det djup och storlek som lederna inom lotsningsområdet medger.

Han står således som examinerad lots efter en praktik av minst åtta år. En ganska lång utbildningstid, men man får ta i betraktande, att yrket är mycket självständigt. Under utövandet av sitt yrke har lotsen ingen att fråga till råds, utan han får fatta alla beslut själv. Tveksamhet i en uppkommen situation kan medföra skador för miljoner kronor på fartyg och last, då numera det moderna tonnaget betingar betydande belopp. I detta moderna tonnaget står till lotsens förfogande förnämliga nautiska hjälpmedel såsom radar, ekolod decca. Skeppsredarna har i sina fartyg installerat dessa moderna hjälpmedel för att fartygen skall kunna taga sig fram under alla väderleksförhållanden. Även inom lotsyrket har därför tidens jäkt och hets smugit sig in. Det duger inte att ankra i första taget, även om siktförhållandena äro ytterst dåliga, så måste fartyget fram. En ankring kan för fartygets redare betyda förluster på tusentals kronor.

För att kunna ta sig ut till de lotssökande fartygen måste på platsen finnas lotsbåtar och sättas stora krav på dessa båtars sjöduglighet. Under slutet av år 1958 kommer platsen att tillföras en ny modern lotsbåt, vilken skall ersätta nuvarande lotsbåt N:o 1 vilken år 1924 byggdes vid Arkösunds båtvarv. Denna gamla båts bedrifter är smått legendariska och jag vill påstå att den är och har varit en av ostkustens bästa sjöbåtar. Det är därför med saknad som vi lämna den ifrån oss. Under tidigare år skulle lotspersonalen deltaga i alla på lotsplatsen förekommande göromål. Som framgår av nedanstående tabell, så har lotsningsfrekvensen kraftigt ökat.

År	Antal lotsade fartyg
1947	585 st.
1948	548 „
1949	730 „
1950	664 „
1951	915 „
1952	930 „
1953	903 „
1954	952 „
1955	1.063 „
1956	1.019 „
1957	1.638 „

Denna ökning har medfört, att lotsarna numera i allt större utsträckning får ägna sig åt lotsning. Vaktjänst, skötsel av lotsbåtarna och övriga arbeten på platsen utföres numera av båtpersonalen. Denna båtpersonal, för närvarande sex man, rekryteras från ortsbefolkningen. Deras arbete är nödvändigt för att lotsstationen skall kunna skötas på ett förstklassigt sätt. Båtar och motorer måste vara i bästa trim. När lotsen skall ombord eller lämna ett fartyg sex distansminuter ut i öppen sjö i NO-lig storm, då måste lotsen som skall hoppa och båtmanen som kör lotsbåten ha samma känsla för, att just nu är rätta ögonblicket.

Rekryteringen av båtpersonalen har tidigare för lotsplatserna varit ett problem. Beträffande Arkö lotsplats har vi sedan många år en kompetent och pålitlig båtpersonal och senare års förbättrade avlönings- och arbetsförhållanden får anses vara fullt berättigade för denna kategori av personal.

Det är mycket som skiljer gamla tiders lotsar och deras arbetsförhållanden från våra dagars utövare av yrket, men ett har de gemensamt, ansvaret och pliktkänslan för sitt yrke, ty de flesta känner väl legenden om Pat Jones källare . . .

Pat Jones, säger sjömanstron, var den styvaste skepparen som någonsin trampat ett däck och hans skuta var den största, den grannaste och den snabbaste, som någonsin flugit över de sju haven. Där, i Pat Jones källare, samlas de alla för att få sina gärningars lön, de sjömän som havet slutit i sin famn. Den som i jordelivet varit pliktförgäten i sitt arbete får intill tidernas morgon ligga till väders i den väldiga riggen och i hagelstorm bärga segel eller slipa däck med en holystone, som aldrig blir tunnare. Den som släppt sin kniv från väders, får stå bunden vid stormasten som mål för en vars knivkastning, den som satt sig upp mot befälet, får till domedag sitta slagen i järn djupt nere i den stora skutans kalla och fuktiga innandöme. Men den, som manligen förhållit sig, får intill evigheten sitta i Pat Jones kajuta och dricka öl och wisky, röka Capstan strong och slå skrönor om sina upplevelser. Där sitter män i brokig huvudduk med ringar i öronen. Där sitter upptäckartidens män i halskrås och spetsmanschetter, i matroshatt och stångpiska. Där sitter nutidens sjöfolk i sixpencemössa och gula dongeribyxor. Och tobaksröken välver sig tung kring oljelampans svängande ljuspunkt och glasen klinga, ölet skummar, skratten rulla och sägnen går. Det var i Bis-

Arkö lotsplats.

Mina 5 år i Jonsberg

Den 1 september var det fem år sedan jag kom till Jonsberg, för att börja min anställning som ordinarie hemsyster. Och hur har så denna första femårs-period avlöpt?

Ja, i mitt så väl som i de flesta andra yrken, så har det väl varit både uppförs- och nerförsbackar, både andligen och bokstavligen. Till lags åt alla kan ingen vara, om världen kring man än skulle fara, och det är så sant som det är sagt.

Men i stort sett tror jag nog att jag vågar säga, att samarbetet mellan mig och de familjer som har anlitat den sociala hemhjälpen, har varit övervägande gott. De som verkligen behöva hjälp, är nöjda och tacksamma.

Men glädjeämnen inom yrket är i alla fall barnen, alla dessa ljuvliga ungar, som har varit mig anförtrödda, för längre eller kortare tid, under dessa fem år. Och som jag, Gud vare tack, har kunnat lämna ifrån mig igen, friska och välbehållna.

Det är aldrig svårt att arbeta i hem där det finns barn, de större barnen är alltid tjänstvilliga med att visa mig var saker och ting finns, som jag behöver, och småbarnen accepterar ganska fort tanten, som, när mamma är borta, ger dem mat, tvättar dem, snyter dem och sätter dem på pottan. Och så är ju barn så härligt uppriktiga, det finns ingen falskhet hos ett barn — när jag ibland gör saker på mitt eget lilla vis, så får jag snart höra, att, så där gör inte mamma.

Det värsta för mig är att jag fäster mig alldeles för mycket vid barnen, det är så svårt när jag måste lämna dem igen. Jag minns ännu hur tomma mina armar kändes när jag lämnat från mig Lennart, som hans syskon och jag döpte om till Gull-Olle, och som bara var nio månader när hans mamma måste läggas in på sjukhus. När hon kom hem igen efter några veckor, hade ju Lennart hunnit vänja sig vid mig, och var ganska tveksam om vilken av de bägge mammorna som egentligen var den rätta för honom. Han kände nog igen sin egen mamma, och skrattade mot henne, men den första kvällen fick hon inte ta honom, utan då gömde han sig hos mig. Jag kunde inte åka hem förrän jag hade somnat honom på kvällen, men jag skäms inte för att tala om att jag, stora gamla människan, grät av saknad de första dagarna efter att jag lämnat denna mycket sympatiska familj.

Och nog är Jonsbergsungarna med sin tid. Eller vad sägs om 7-åriga Christer som, så fort jag kommit innanför dörren, frågade mig om vem jag gillade bäst, Tommy Steele eller Elvis Presley.

caya... Det var i Kinesiska sjön... Då klämtar det i skeppsklockan, sexton glas, som alltid, när ett fartyg vänder botten i vädret där uppe och nya kamrater väntas, som kunna berätta om, hur det nu går till. Sorlet tystnar, tärningarna stanna och kortlapparna läggs ner. Det knackar. Dörren går upp och in kommer kapten, tre styrmän och bakom deras ryggar en hel besättning. Man och allt. Och sorlet stiger, ölet skummar, skratten rulla och sägnen går...

Stig Isberg.

Och det är många små, både rörande och roande episoder som jag har lagt på minnet. Sålunda har jag t.ex. i mina gömmor, ett litet brev, skrivet med tryckbokstaver av ett av mina barn, en femåring, som talar om att nu har hon slutat med att snutta på tummen. En annan liten episod.

Ann-Gerd och jag hade inte träffats förrän den dag i höstas, när jag kom för att se till henne och hennes lillebror, medan mamma åkte till stan för att hälsa på mormor som låg sjuk. Ann-Gerd var först lite reserverad, men när hon vid bullbakningen fick en egen plåt och en stor bit deg att själv baka ut, var isen mellan oss bruten. När bullarna var färdiga, bäddade vi ner lillebror i vagnen och gick ut och fortsatte vårt bakande i sandhögen. Bäst vi satt där och bakade sandkakor och pratade, tittade Ann-Gerd upp på mig och sa: Och så sa mamma att här skulle komma en *hemsyster*, och så kom *Du!*

Skall man ta det för beröm eller klander? Att hon föreställt sig en hemsyster på ett helt annat sätt än vad jag visade mig vara, är ju emellertid säkert. Tomas, som jag har hållit kontakt med ända sedan han som ett litet rött och skrynkligt knyte kom hem från BB, har flyttat till stan. När jag för ett par månader sedan var och hälsade på honom, tyckte han att tant hemsyster också kunde flytta till stan, och erbjöd mig att få bo i stora rummet, så kunde jag läsa för honom om kvällarna.

Ja, nog vet jag att det är betydligt lindrigare att arbeta som hemsyster i en stad eller i ett större samhälle, än på rena landsbygden, med de långa vägarna att färdas till arbetsplatserna, i höstregn och vinterkyla, och de, i många fall åtminstone, omoderna bostäderna.

Men eftersom jag anser att det är just husmödrarna i dessa hem, som bäst är i behov av att någon dag då och då få lite hjälp med vardagens tunga, så kommer jag nog att stanna på den plats som jag har fått mig tilldelad.

Det skall ju finnas mening i allt som sker, och någon mening var det väl med, att jag, för fem år sedan, bland elva erbjudna hemsysterplatser, skulle välja just Jonsberg.

Och jag är ödmjukt tacksam, om jag i någon liten mån kan få vara till tröst och hjälp för någon prövad medmänniska. Och få hjälpa till att förverkliga och uppfylla budet från högre ort: Bären varandras bördor.

Hemsyster Ewy Andersson.

Så blev jag Jonsbergsbo

I Jonsberg finns det många församlingsmedlemmar, av olika nationaliteter, som från främmande land har kommit hit, bosatt sig och blivit rotfasta.

Om hur det gick till att de blev Jonsbergsbor berättar härnedan fru Mary Stoltz, maka till lots Stig Stoltz, Arkö, fru Regina Vesterberg, maka till Fredrik Vesterberg, Arkö, samt familjen Ojala, Möddebö.

Familjen Stoltz, Arkö.

Jag har rest omkring 500 svenska mil över hav och land, för att bli Jonsbergsbo. Jag är född och uppväxt på Cypern, i staden Famagusta, som näst efter huvudstaden Nicosia är Cyperns största stad, där min far var affärsman.

Sommaren 1950 reste jag till Australien för att hälsa på släktingar. Efter två år i Australien, reste jag som passagerare med M/s Goonawarra till Syd-Afrika. Ombord fanns där en blond svensk styrman. Det dröjde inte länge alls förrän vi båda två visste att vi ville dela livet med varandra. Och i Harrismith, i Syd-Afrika, där jag har mina syskon, en bror och en syster, förlovade vi oss.

Sedan följde jag med min fästman till Sverige, närmare bestämt till Kalix, där han har sitt föräldrahem, och där gifte vi oss nyårsafton 1953.

Jag kunde inte ett ord svenska när jag kom till Sverige. Det officiella språket på Cypern är grekiska, men de flesta talar även engelska, och det var ju det språk som Stig och jag använde. Men Stigs rara föräldrar blev goda läromästare för mig när jag skulle börja lära mig svenska, och så köpte jag en läsebok för 1 klassen och började lära mig stava på svenska. Och nu går det riktigt bra både att tala, förstå och läsa svenska. På min makes 30-årsdag föddes vår son Stanley, min make var då åter till sjöss, och han fick i Liverpool telegram om att pojken hade kommit.

1955 sökte min make och fick plats vid lotsstationen på Arkö, och så blev vi Jonsbergsbor. Och vi trivs bra, på Arkö och i Jonsberg. Kamratskapet här på lotsudden är mycket gott, alla är så vänliga och hjälpsamma när det är något som jag inte förstår eller är tveksam om.

Och efter hand har jag ju lärt mig svensk livsföring. Det är ju visserligen mycket som jag är van vid från

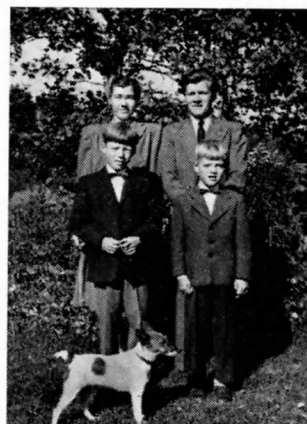
mitt förra hemland som inte går att få här, många sorters frukt och grönsaker t.ex. men jag har lärt mig att laga och tycka om svensk mat. Kylan här är det värsta för mig att bli vän med.

Under vintermånaderna januari—februari—mars, brukar medeltemperaturen på Cypern vara omkring 11 plusgrader. Somrarna är torra och heta.

Så när vinterstormarna vrålar kring knutarna härute, och snö och is hopar sig kring Arkö, då kan jag inte hindra tankarna att flyga till det varma och soliga Cypern. Men, som sagt, jag trivs här, här har jag fått mitt hem, och där man har sitt hem där vill man ju stanna.

Mary Stoltz.

Familjen Ojala, Möddebö.

I Möddebö bor Hella och Eberhart Ojala, med barnen Arne och Olle. Gården äges av Jonsbergs säteri, och makarna Ojala arrenderar den, och driver här ett lömande hönseri med omkring tusentalet djur.

Eberhart Ojala är flyktling från Estland, har deltagit i finska kriget, och sett både ockupation och krig från insidan. Hur han kom över till Sverige, och hur han slutligen blev Jonsbergsbo berättar han här nedan.

Det började för femton år sedan, nämligen år 1943 då Estland var ockuperat av tyskarna. Jag var 19 år, och blev tvångsrekryterad i tyska armén, om två veckor skulle vi anträda färden till Ryssland för att kriga mot ryssarna. Vi hade då redan upplevt två långa ockupationsår, nämligen den första ryska ockupationen. Skillnaden mellan de ryska och tyska frihetsrövarna var endast den, att de första hade ett rött femstjärnemärke på mössan, de andra, hakkorset. Jag var som sagt inte mer än nitton år, men jag hade sett tillräckligt mycket av de fasor och lidande som krig och ockupation för med sig.

Jag hade sett när ryska lastbilar körde in i byarna om nätterna och lastade på alldeles oskyldiga människor för transport till slavlägren i Sibirien. Man skilde på män och hustrur, slet barnen ur gråtande mödrars armar, in i mörka godsfinckor med dem, inget förbarmande, ingen skymt av medlidande.

Själv hade jag att välja emellan att följa tyskarna, som det så vackert hette, hade befriat oss från ryssarna, eller att fly. Valet var svårt, jag var ung, jag måste lämna

allt som var mig kärt, mitt land, mitt bardomshem, alla mina vänner. Det var en mörk aprilmatt 1943 som jag beslöt mig för att fly till Finland. Mina föräldrar och syskon skulle om möjligt försöka att komma efter. Vi bodde vid Finska viken, min far var bonde och fiskare, så det var bara till att gå ner till sjön, lossa båten och börja den långa färden, ovetande om jag någonsin skulle få återse någon av de mina. Natten var mörk och blåsig, så jag lyckades osedd ta mig förbi de tyska fartygen, och fram på morgonen var jag i Finland.

Där enrollerade jag mig som frivillig i finska armén, något annat var inte att göra, men det var väl meningen att jag skulle bli bevarad, för jag kom från det oskadad. Efter krigsslutet kom jag över till Sverige, vi som hade varit i finska armén fick fri resa. Jag kom först till Gävle, arbetade i skogen på vintern, sedan kom jag till Borås där jag arbetade inom textilen i åtta år. Här träffade jag Hella, min landsmaninna, som blev min maka.

Mina föräldrar och syskon hade nu även lyckats ta sig över till Sverige, och hade hamnat i Borggård vid Hällestad, varför också min fru och jag flyttade dit, där arbetade jag som verkstadsarbetare en tid. En dag fick vi i en tidning se en annons om att en gård var arrendeledig i Jonsberg, (vi hade ju under våra år i Sverige försökt att lära oss läsa och tala svenska). Vi reste hit och tittade på gården, tyckte om den, här fanns också en liten stuga till bostad åt mina föräldrar som följde med oss hit. Och vi trivs bra i Jonsberg, och i Sverige, här är trygghet och frihet, bra grannar har vi, och våra pojkar kan växa upp sorglösa och fria från fruktan. Visst går väl tankarna ibland till barndomshemmet, som nu ligger öde, men även om vårt land åter skulle bli fritt, tror jag inte att vi kommer att återvända. Sverige har tagit emot oss, vi är svenska medborgare och känner oss som svenskar. Det finns de som klagat över de höga skatterna, men man skall väl också tänka på vad vi får i gengäld, mycket som inte finns i många andra land, barnbidrag, folkpension, sjukvård, skolmat och mycket annat, och framför allting annat frihet, frihet att gå vart man vill, resa vart man vill, säga vad man vill, läsa vad man vill. Postgången till och från Estland är nu ganska ordnad, så vi får ibland höra från våra bekanta där, men i vårt gamla fosterland finns inga av de förmåner som jag nu räknat upp, och friheten är ganska kringskuren, det måste tillstånd till för att fara till grannbyn t.ex. Klimatet är det ingen större skillnad på i Sverige och Estland, och djurlivet är i stort sett också samma som här.

Och vi har gått in för att leva "på svenska", när man kommit som utarmad flykting och blivit väl mottagen, så skall man väl försöka att visa sin tacksamhet mot värdfolket på det sätt man kan.

Eberhart Ojala.

Familjen Vesterberg, Arkö.

Jag är född i Lodz, Polens näst största stad. Lodz har omkring 600.000 innevånare, och före andra världskriget, innan Hitler hade börjat sin utrotningsoffensiv mot mitt folk, var omkring tredjedelen av stadens befolkning mina landsmän. De övriga två tredjedelarna utgjordes av polacker, ryssar, holländare, tyskar och flera andra folkslag. Något rashat hade vi aldrig någon känning av,

vi hade många vänner och bekanta av olika nationaliteter.

Mina föräldrar var ganska välsituerade, så vi sex syskon växte upp i en glad och sorglös familjekrets. Men Hitlers stövelklädda arméer började marschera, i september 1939 invaderades Polen av tyska trupper, och nu var det slut med sorglösheten, för många tusenden av mitt folk också med livet.

Och nu började vi också få se hur sköra vänskapsband kan vara. Våra tyska vänner började dra sig undan och undvika oss, och vi judar fick känna på isolering, främlingskap och fruktan. Vi hörde ju rykten om judepogromer från olika håll i Polen, vi talade om att fly, men vart, gränserna var ju spärrade. Min gamle far kunde inte riktigt sätta sig in i situationen, vi har ju inget ont gjort, sade han, nej, vi hade inte gjort någon något ont, vårt enda brott var att vi var judar. Och en novemberdag, en dag som aldrig kommer att gå ur mitt minne, var turen kommen till oss. Vi satt hela familjen samlad i vardagsrummet. Dörren rycktes upp, en tysk soldat röt, Heraus, judeschwein.

Vi föstes nerför trapporna som vi gick och stod, inte en sak fick vi ta med oss. Här och där i trapporna stod poliser utposterade, tyska poliser, som vi förut räknat som våra och som vi ofta talat och skämtat med på gatan. Nu såg de på oss med kalla ögon, utan glimt av igenkännande.

Utanför porten stod en stor svart lastbil, vi kördes till järnvägsstationen där vi föstes in i godsfinckor som en skock djur. Iväg till ett koncentrationsläger. Där blev familjen skingrad, min mor var klen och blev strax dödad och kremerad, Hitler hade ingen plats för några sjuka judar.

Livet i ett koncentrationsläger går inte att i ord beskriva, hungern, ohyran, skällsord och svordomar, och inte minst den psykiska pressen av att inte få veta någonting om de anhörigas öde.

Efter en tid hittade min yngsta syster och jag varandra, men vi vågade inte låtsas om att vi var släkt, då hade vi obönhörligen blivit skilda åt. Vår bror och tre systrar dog alla i koncentrationslägret, hur har vi aldrig fått veta. Varför min syster och jag inte fick dela deras öde vet vi inte heller. Vår far levde tills efter krigsslutet, men vi återsåg honom aldrig.

Min syster och jag anmälde oss till arbetstjänst, för att inte som så många av våra olyckskamrater hamna i apati. I januari 1945 blev vi tillsammans med omkring 400 andra interner förflyttade till Belsen. I april när befrielsen kom var vi 20 kvar i livet. Natten före befriel-

UTFLYKT TILL GÄRDSERUM

Onsdagen den 18 juni, klockan prick 7.30, körde en stor SJ-buss fram och bromsade in vid brandstationen i Arkösund, där resenärerna från Gränsö, Hästö och Arkösund väntade. Vi skulle ut på den traditionella sommarutflykten och resan ställdes i år till Gärdsrum, dit vi var inbjudna av Jonsbergs förutvarande kyrkoherdepar, Ingrid och Åke Ekdahl.

Under det att bussen rullade genom Jonsbergs socken, stannade den till då och då, för att plocka upp fullt legitima liftare, som stod lite här och var vid vägkanterna och vinkade. När alla var upplockade hade vår färdledare, John Pettersson, räknat in 32 passagerare.

När en av de kvinnliga resenärerna steg på bussen, hade hon ett stort knippe med färsk rabarber med sig. Om någon skulle råka bli bussjuk, så skulle vederbörande bara ta en rabarberstjälk och tugga på, så gick sjukdomen över, påstod hon. Humöret bland resenärerna var bättre än vädret, som var kyligt och gråmulet, som så ofta under den gångna regniga sommaren, och molnen släppte då och då från sig en liten skvätt.

Första anhalten var Östra Husby, där kyrkoherde Graham tog emot oss, och med berättigad stolthet visade sin vackra, nyrenoverade kyrka.

Så embarkerade vi åter bussen, och efter en stund tog vi av mot Stegeborg, där vi åkte över med färjan. Skyltarna med, Krokig väg, 400 m. började nu på att stå

---

sen blev en avdelning fångar bortförd och dödad.

Engelsmännen kom i jeepar med vita kors på. Vi hade så länge varit nere i mörker att vi inte riktigt kunde fatta att vi åter var fria människor. Vi fick rena kläder, mat, vänlighet och vård. Men min syster och jag blev på nytt skilda åt. Efter en tid på sjukhus blev vi sända till Sverige, tack vare Bernadotteaktionen, men med olika båtår, jag reste med Kronprinsessan Ingrid, min syster hade förut rest med Prins Carl. Jag kom först till Malmö och sedan till Röda Korsets uppsamlingsläger i Dovers-
torp. Jag kunde inte ett ord svenska, men svenskarna hade vänliga ögon och milda röster, som var läkedom för själen.

Jag började omedelbart att söka efter min syster, och hon å sin sida hade skrivit till utlänningskommissionen för att försöka få rätt på mig. Så småningom, efter en tid av ovisshet och spänning fick vi kontakt med varandra, min syster hade hamnat i Norrköping. Jag fick pengar till biljett så att jag kunde resa dit.

En sköterska på flyktinglasarettet hade givit mig adressen till en judisk familj i Norrköping, hos dem fick jag vara som gäst tills mitt arbetstillstånd blev klart, sedan arbetade jag hos dem som hembiträde en tid. Min syster hade brutits ner av svälten och det hårda arbetet i fånglägret, hon hade fått tbc, och vårdades först på ett sanatorium, sedan på semesterhemmet i Kvarsebo.

Sommaren 1948 bodde hon på Arkö, jag reste dit för att hälsa på henne, och där träffade jag min blivande make. Vi gifte oss 1949, så jag har snart varit Jonsbergsbo i tio år. I Sverige har jag funnit trygghet, fått ett hem, make och barn. Och tiden läker sår som ödet slår.

Regina Vesterberg.

tätt, men vår chaufför var suverän, och styrde elegant sitt stora, tunga fordon genom slingor och hårnålskurvor.

Det är genom bygder som har skrivit sina namn på historiens blad, som vi, senfödda svenskar, nu färdas. Här gick den gamla Kungsvägen till Linköping, och vid Bråta, mellan Ringarum och Gusum, åkte vi förbi kungastenen, där många svenska kungar har skrivit sina namn, när de rest sin Eriksgata.

Vid Yxningen hittade vi en liten idyllisk kiosk, och där beslöt vi oss för att stanna för en, nu välbehövlig matrast. Den varma korven, som vi tillhandlade oss i kiosken, smakade bra till de medhavda smörgåsarna.

Men vi hade en lång bit färdväg kvar, så rasten fick inte bli alltför lång. Nästa uppehåll gjordes i Valdemarsvik, för inköp av blommor åt vårt värdfolk.

Vi åkte genom den vackra Uknadalen, som stod klädd som en brud, med solgula rapsfält, och kaskader av blommande syrener vid varje hus. Våra sångare hade placerat sig bak i bussen, och därifrån hördes nu: Så grant står Östergyllen i sommarfager frakt.

Och vidare går färden genom skogarna vid Smålandsgränsen, där en liten insjö då och då blänker till som ett blått öga. Vid middagstiden var vi framme i Gärdsrum, och blev varmt välkomnade av kyrkoherdepar Ekdahl och deras rara smättingar. Vi gick husesyn i den vackra, nyrenoverade prästgården, och blev bjudna på härligt gott kaffe, och massor av hembakat. Därefter gick vi alla till kyrkan, tvärs över vägen, där kyrkoherde Ekdahl ledde en andaktsstund, och Ingrid Ekdahl sjöng från orgelläktaren, Hur ljuvt det är att komma i Herrens tempelgård.

Gärdsrums kyrka är byggd år 1857, och ligger mycket vackert vid den lilla Båtsjön. Utsikten från kyrkan, över sjön och bygden, är så betagande vacker att bara den stämmer sinnet till andakt, och manar till ett ödmjukt tack till den skapare, vars spår man ser varhelst en kraft sig röjer, en blomma doftar och ett ax sig böjer.

Men timmarna flyr, och snart är det tid att börja tänka på den långa hemfärden. Och efter ett hjärtligt avsked av vårt värdfolk sätter vi oss åter tillrätta i bussen. Vi är ju ute på en rundtur, därför tar vi inte samma

Resenärerna från Arkösund, Gränsö och Hästö, samlade vid bussen.

I Ätvidaberg gör vi ett uppehåll, och en del av reseväg tillbaka, utan väljer lite bredare autostrador för hemfärden.

Närerna går för att bese de båda kyrkor som finns här. Efter lite diskussion i bussen, beslutar vi oss för ännu ett litet uppehåll, nämligen vid Adelsnäs, som många ville se.

Sedan gick färden nonstop till torget i gamla välkända Norrköping. Och efter en kort rast där, rullar åter bussen över Vikbolandet, hem till Jonsberg, där vi samlas i kyrkan för en kort andaktsstund.

Kyrkoherde Westin tackade Gud för att han hade hållit sin hand över oss hela denna händelserika dag, och varit med oss på vår långa resa, som avslöpte utan ett enda missöde. Och vid notiden på kvällen, är alla resenärerna hemma igen efter en minnesrik och trevlig utfärd. Och hur blev det så med rabarberna? Ja, om det berodde på att de var med, vet jag inte, men ingen blev i alla händelser bussjuk.

Ewy Andersson.

Innanför porten i Gärdserums kyrka hänger en tavla med dessa vackra verser.

*Likt en strålände lykta för pilgrimens fot.
Likt en tindrande stjärna i natten.
Som bebådar den morgon han ilar emot.
Så Guds ord över villande vatten
Över höjder och djup honom leder.
Likt ett källsprång som flödar beständigt på nytt.
Och som bjuder sig fritt åt oss alla.
Så har ordet ju varit för släkten som flytt.
Och så blir det tills skuggorna falla
En gång över tidernas afton.*

Moderlig gärning i Jonsberg belönad

Annandag pingst, var en stor dag i Jonsberg, både för församlingen och för en enskild familj.

Då hade nämligen Östkind's lokalavdelning av F.Ö.B. glädjen att överlämna föreningens belöning för Moderlig gärning, till fru Astrid Helander, Hågebo. Makarna Helander har bott i Jonsberg i många år, och är välkända och omtyckta, därför var det många som hade infunnit sig i kyrkan för att övervara högtidligheten.

Efter högmässan framträdde kyrkoherde Sven Westin och talade varmt och innerligt om den moderliga gärningen i allmänhet. Som förebild framhöll han Jesu moder, som bar sin plikt under helig lydnad. Kyrkoherden uttryckte sin glädje över att det finns en förening, som, bl.a. har tagit till sin uppgift att belöna ett så ansvarsfullt arbete som moderskallet, som många gånger blir undanskynt och bortglömt. Efter kyrkoherdens tal sjöng Anna-Lisa Cronberg, Ave Maria, av Schubert, till ackompanjemang av kantor Sam Cronberg. I högmässan sjöng fru Signe Nilsson, En vänlig grönskas rika dräkt.

Dagens festföremål bjöds fram i koret, tillsammans med make, barn och barnbarn, åtföljd av några FÖB-medlemmar i östgötdräkt.

Ordf. i Östkind's lokalavd. fru Asta Brandel, talade hjärtligt till makarna Helander, och särskilt till mor Astrid, och uttryckte sin beundran över det sätt hon ut-

fört sitt stora arbete och fostrargärning. När man ser er stå här, glada och ranka, tycker man att bönen i psalmen gått i uppfyllelse på Er, sade fru Brandel bl.a. Hon syftade härmed på psalm 458 vers 2, där det står, Den bördas tyngd som gör ryggen rak, Du skördarnas Herre mig giv.

Fru Brandel överlämnade därefter, först diplom, sedan fäste hon den vackra broschen på fru Helander, och bad henne bära den ofta, och komma ihåg, att den är finare än någon orden. Därefter fick fru Helander bankboken med orden: Att mor skall vara egoistisk, för en gång skull, och använda detta för sig själv.

Till sist överlämnades psalmboken, om vilken fru Brandel uttalade en önskan, att den måtte bli en kär klenod och användas, inte bara av mor själv, utan även av kommande generationer.

Efter högtidligheten i kyrkan samlades alla i Hemgården, där vänliga FÖB-are tog emot och bjöd till festligt dukade kaffebord, med gott hembakat bröd, allt var skänkt. Den obligatoriska FÖB-tårtan tronade framför familjen Helander, men blott som skådebröd, ty den skulle medföras hem.

Några medlemmar från föreningen SLKF överlämnade blommor till Dagens Mor, och sjöng Östgötasången. Kyrkoherde Sven Westin framförde familjen Helanders tack till FÖB. Fru Brandel tackade alla som medverkat till att göra det högtidligt i kyrkan och festligt i Hemgården.

Sedan bjöd FÖB på kaffe i pensionärshemmet Menaås, varvid den minnesrika dagen avslöts med en kort andaktsstund.

Astrid Klang.

(Saxat ur FÖB-bladet Blåklinten.)

Barnens dag i Jonsberg

Söndagen den 14 september, var det på ett speciellt sätt Barnens Dag, runt hela Östergötland. Då var det nämligen kollektivsöndag för FÖB, i länets alla kyrkor. En synnerligen behjärtansvärd aktion, som glädjande nog har vunnit god anklang, eftersom denna kollektiv brukar tillföra Föreningen Östergötlands Barn, vackra belopp till dess gagnariska arbete, för hörselskadade barn, spastiska barn, till konvalescenthemmet Solåsen, till belöningar för moderlig gärning, och flera andra ändamål.

I Jonsbergs kyrka blev högmässogudstjänsten särskilt högtidlig. Efter altartjänsten sjöng fru Signe Nilsson från orgelläktaren Lovsång, av Eklöf, och efter predikan sjöng en flickkör, Tror du små blommor bedja till Gud? Kollekten, som upptogs av fruarna Asta Brandel och

Elsy Eriksson sjöng och spelade zittra.

Astrid Klang, resp. ordf. och sekreterare i FÖB-avdeln. inbringade 121 kr.

Efter högmässan var samkväm anordnat i Hemgården, där man trakterades med kaffe och saft, av FÖB-medlemmar, klädda i den vackra och färgrika östgötadräkten. Sedan följde en stunds blandad och uppskattad underhållning. Flickkören sjöng, Det är vi som är de unga, Jonsbergs hemsyster ritade och berättade en egen saga, Elsy Eriksson sjöng och spelade zittra, och Gertie Edén och Margareta Eriksson uppförde en, livligt applåderad sångsketch. Dessutom var det uppläsning på Vikboländska av Lisbeth Johansson, den som hade tur kunde få fina fångster i fiskdammen, och mycket annat småtrevligt hade arrangörerna ordnat.

De gamlas dag

Söndagen den 31 augusti, firades traditionsenligt De gamlas dag. Sommaren hade en av sina få vackra dagar denna söndag, och många församlingsbor hade sökt sig till sin kyrka, där gudstjänsten blev särskilt högtidlig och stämningsfull. Efter altartjänsten sjöng kyrkokören Pris ske Fadern, av Mozart, och efter predikan sjöng Anna-Lisa Cronberg, Jag vet en hälsning mera kär, av Erik Gustaf Geijer.

Efter högmässa och nattvardsgång samlades man till samkväm i Hemgården, där man slog sig ner vid vackert dukade kaffebord. Systerkedjan stod liksom förut om åren för värdinneskapet.

Inte mindre än 192 inbjudningskort hade skickats ut, och över 100-talet hade hörsammat kallelisen.

Efter kaffet följde en stunds hörbarligen uppskattad underhållning. Systrarna Gull-Mai och Birgitta Carlsson från Arkösund, sjöng några gamla, vackra och välkända visor, hemsyster Ewy Andersson läste dikter av Kerstin

Systrarna Gull-Mai och Birgitta Carlsson sjöng för de gamla.

Hed, och landstingsman Erik Glimnér föredrog valda delar ur kommunala protokoll från 1800-talet.

Gästernas tack för förplägnad och underhållning, framfördes av förre befallningsman John Pettersson Björkbohagen.

Som lärarinna på Aspöja och i Kiruna

Vi svenskar sägs ju vara naturlyriker, och bland våra stora skaldar har vi många exempel på hög och fin naturlyrik.

Tegnér liknar Fritiof vid en ek, och Ingeborg vid en lilja. Stagnelius sköna dikt om, Näcken, som gigan rör i silverbäcken, är välbekant, Lär mig du skog att vissna glad, är en bland många av våra vackra psalmer som har hämtat motiv från naturen. Karin Boyes: För trädets skull, och Malmströms: Vi suckar det så tungt uti skogen. Ja, man skulle kunna hålla på, nästan hur länge som helst med att räkna upp prov på, hur vi förbinder vårt liv och vår föreställningsvärld med naturen, och dess skiftningar, inte bara som nyttigheter, utan som en del av oss själva, i saga, i sång, och religionen.

En liten gnista av detta naturlyriskas svenskarv, har blivit även mig beskärd, ty fast jag inte är mäktig att kläda mina syn- och sinnesintryck i rimmade ord, så har jag alltid älskat vår storslagna svenska natur, och när jag som ung, nyutexaminerad lärarinna, skulle söka mig plats, tänkte jag: Havet och fjällvärlden vill jag se och lära känna.

Min första anställning blev också ute i havsbandet, som vikarierande lärarinna vid Aspöja skola. Det var en lätt plats, 13 snälla barn, i åldern 7 till 14 år, hade jag. Färden ditut en mörk januarikväll gav mig en aning om havets mäktighet. Den stora båten gungade i den höga sjön, och det var bara till att gunga med. Sedan kom kylan, isen och snön. Strömmingsnoterna kom ut, strömmingen drogs upp och gav mat och pengar. Strömmingsbåten kom söderifrån och fraktade strömmingen in till Arkösund, och med den kunde man få följa med in till fastlandet. Men från ångbåtsrännan till Aspöja var ett ganska långt stycke över isen. En gång när jag hade varit i land, och steg av på isen, kom en snäll gammal farbror ner och mötte mig. Jag tyckte att jag såg "e lita sä-ärla på isen" sa han, "så jag tyckte jag skulle gå ner och ta rätt på na'." Denne snälle farbror blev sedermera min svärfar.

Efter vikariatet på Aspöja, sökte jag och fick plats i Kiruna, där jag var anställd i 4 år, från 1915 till 19.

Kiruna, som då ännu inte hade blivit "världens största stad", var ett samhälle med omkring 10 tusen innevånare, och låg mitt inne i ödemarken, med tysta fjäll och ödsliga myrar runt omkring.

Men vilka färger naturen slösar med däruppe om hösten, dess like tror jag knappast finns någonstans i världen. Guldgula björkar, myrar som skifta i djuprött och violett, samt vid synranden de snöklädda fjälltopparna i isblått, rosa och grönt, allteftersom solen belyste dem. Det var skönhetssyner som fyllde ett mottagligt sinne med andakt och tacksamhet.

Men Kirunavaara, ripberget, som hela samhället levde av, var mörkt och stympat. Tre gånger om dagen runga-

de skottsälvorna från sprängningarna i berget, och gav eko på eko ut över sjön Luossajärvi, där malmvagnarna ringlade på sjöspåret som en svart jätteorm, över till malmbangården. Därifrån gick malmtågen söderut, till Luleå eller norrut till Narvik, för vidare befordran på båt till främmande länder.

Kiruna var, på min tid där, ett ungt men välordnat samhälle. Och man hade den förnuftiga inställningen, att det som man kostade på skolan kom barnen, och därmed även samhället till godo.

Förhållandet mellan svenskar och finnar med bl.a. språksvårigheterna, vållade en del misshälligheter, och det hände nog att det blev bråk ibland, med ett och annat slagsmål under mörka kvällar. Men i skolan rådde

ingen åtskillnad. Min bästa elev var en mörk finnflicka. Hennes föräldrar talade endast finska, men genom flickan, som tolk, kunde vi få kontakt med varandra.

Fastlagstisdag ordnade alltid lärarkåren en utfärd på skidor till någon skola långt ute i distriktet. Att åka tio mil var ju en småsak för vana norrländska skidlöpare, men för en östgötska var det en arbetsam dag. Men härligt, härligt var det, att på kvällen åka hem i en lång ringlande rad under en mörk himmel med flammande, praktfullt norrsken.

Kirunas starke man var disponent Hjalmar Lundbom. Kyrkan, som byggdes efter hans intentioner, utformades så att även en "fritänkare" skulle känna att här var heligt rum.

Linnea Söderholm.

FÖRSAMLINGSAFTON

Onsdagen den 15 oktober, var en församlingsafton anordnad i Hemgården. En talrik skara av båda unga och gamla församlingsbor hade mött upp.

Kyrkoherde Sven Westin hälsade alla välkomna, och särskilt församlingens förre kyrkoherde Gunnar Odelborn med fru, som var kärkomna gäster.

Köpman Gösta Svensson från Norrköping, f.d. Jonsbergspojke från Utsätter kåserade trevligt och intressant om en resa till Italien, och visade vackra färg-

bilder. Efter kaffedrickning sjöng lilla Birgitta Carlsson, Små nära ting. Kyrkoherde Odelborn satte därefter våra bibelkunskaper på prov i en frågesportrond mellan ett lag av konfirmander och ett lag vuxna.

Vi gamla, lyckades visa att vi är äldst, och besegrade ungdomarna med 40 poäng mot 27. I den individuella tävlingen med ja eller nej-frågor, visade sig Ethel Johansson vara suverän, och vann chokladasken.

Ewy.

Jonsbergs kyrkokör 10-årsjubilerar

I höst kan Jonsbergs kyrkokör fira sitt 10-årsjubileum. Visserligen har det även tidigare funnits sångkör i Jonsberg, både under kantor Holmgrens tid, och likaså under Sam Cronbergs ledning, men på grund av bl.a. medlemsfrånfall, hade körverksamheten legat i träda en tid.

När kyrkoherde Odelborn på hösten 1948 kom till Jonsberg, blåstes nytt liv i kören, nya medlemmar strömmade till, det finns gott om sångbegåvningar i Jonsberg, och övningarna upptogs på nytt.

På långfredagen 1949 sjöng den nuvarande kyrkokören under kantor Cronbergs ledning för första gången

i kyrkan. Och under de gångna tio åren har den alltid villiga och arbetsglada kören många gånger förhöjt stämningen vid gudstjänsterna, samt vid församlingsaftnar och fester med sin vackra sång.

Många av medlemmarna från 1948 har ju fallit bort, av en eller annan anledning, och nya har trätt till. Av veteranerna som varit med från starten är det sju kvar, nämligen Nanna Karlsson, Isnäs, Linnea och Arvid Eriksson, Viddviken, Hans Pettersson, Gummetorp, Hans Nilsson, Mönnerum, Karl Ingvarsson, Eriksberg, och Lilly Cronberg, Bråten.

Då det synes vara ett allmänt önskemål bland församlingsborna att Jonsbergs Tidning skall fortleva, har vi beslutat att försöka fortsätta kyrkoherde Odelborns verk, och överlämnar härmed vårt försök till läsekretsen.

Om vi har lyckats med att göra även denna årgång av tidningen läsvärd, överlåter vi åt er att bedöma.

Vi har gjort vårt bästa, och vi vill härmed framföra ett varmt tack till alla bidragsgivare, annonörer, vänner och gynnare, samtidigt som vi vill tillönska, ett gott slut på år 1958, och ett

GOTT OCH VÄLSIGNAT NYTT ÅR.

Jonsberg i december 1958.

SVEN WESTIN   EWY ANDERSSON

UTOM JONSBERGS TIDNING

måste alla Jonsbergsbor även läsa

LINKÖPINGS STIFTSBLAD

Prenumerera hos Stiftsrådets kansli

Helår kr. 3: —.

LINKÖPING

POSTGIRO 14 16 11

GUNNAR PERSSONS

PLÅTSLAGERI

REKOMMENDERAS

Tel Vikbolandet 200 54

ISNÄS

När det gäller nybyggnader och reparationer. Kostnadsförslag m. m. Vänd Eder med förtroende till

Byggm. HARRY JOHANSSON

Tel. Vikbolandet 201 13

HÄSTÖ SLIP & BÅTVARV

Tel. 200 73. Vikbolandet.

Fullständig varvsrörelse och motorverkstad.

Elektr. och gassvets. Säljer motorer,
bensin, fotogen och smörjoljor.

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR
tillönskar

Firma TORSTEN GRÖNDAL

ISNÄS

Tel. Vikbolandet 201 37

Välkommen på ett besök!

KONSUM, ARKÖSUND

SNABBKÖP - SPECERI - CHARKUTERI - MJÖLK
HUSGERÅD - MANUFAKTUR

Tel. Kontoret 200 29 - Butiken 200 69 Vikbolandet

Filial Jonsberg - Tel. 310 37 Vikbolandet

ARKÖSUND

Gillestugans Bageri, Konditori & Kafé

GILLESTUGAN

Tel. Vikbolandet 200 32

ÖSTGÖTABANKEN

LÄNSFÖRETAG I LANDETS TJÄNST

Tel. Vikbolandet 200 50

ÖPPET: måndag, onsdag och fredag kl. 10—12

Kungsbergets Specerier

Rekommenderas

VÄLKOMMEN ATT JULHANDLA

Tel. Vikbolandet 202 10

VÄLKOMMEN till oss att JULHANDLA!

Endast kvalitetsvaror - Humana priser

Firma EVERT NILSSON

Tel. Vikbolandet 310 05

Allt för Julbordet

finnes hos

CARL INGVARSSON

JONSBORG

Tel. Vikbolandet 310 08

ARKÖSUNDS BÅTVARV

J. W. SÖDERHOLM & Co.

Tel. Vikbolandet 200 53

C. A. NILSSONS EFTR.

REKOMMENDERAS

God sortering av alla varor - Välkomna på ett besök!

Tel. Vikbolandet 300 02

WIKBOLANDS SPARBANK

till Eder tjänst

Filialen i ARKÖSUND, tel. 201 31

öppen tisdagar och torsdagar kl. 10—12.

Filialen i KÄTTINGE, tel. 300 02

öppen lördagar kl. 11—13.

Vikbolandsbor!

Har Ni Eder Radio- eller Televisionsfråga ordnad?

Eljest vänd Eder till

INGVARSSONS RADIOSERVICE

Tel. Vikbolandet 300 57

NORRKÖPING

FIRMA GRAVVÅRDAR

Butängsgatan 15 — Telefon 276 26
NORRKÖPING

UTFÖR:

Gravvårdar och Gravanläggningar i varje
önskad granitsort samt Renoveringar.

Representant för Jonsberg:

Kyrkovaktmästare SVEN NILSSON
Tel. Vikbolandet 310 22

Firma GUSTAV LUNDGREN

Ö. HUSBY

ALLT ELEKTRISKT

Tel. Vikbolandet 500 68

ÖSTERQVISTS

BLOMSTERKIOSK

Norra Promenaden — Tel. 261 30

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

ARKÖSUND

ALGOT JOHANSSONS

BYGGNADSFIRMA

Innehavare: Bröderna Ivar och Sven Johansson

ARKÖSUND

Tel. Vikbolandet 200 45 och 202 36

Utför allt inom byggnadsbranschen.

AB TRYCKSAKER

Hantverkshuset - NORRKÖPING - Tel. 209 52, 234 63

Blanketter alla slag — Tidningar — Böcker

Pris 3: —